



Luftfartstilsynet
ved juridisk seniorrådgiver Hege Aalstad
hege.aalstad@caa.no

Deres ref

Vår ref

OU-017-14

Dato

Oslo 13.3.2014

Innspill til Luftfartstilsynets arbeid med regelverk om droner

1. Bakgrunn

Vi takker for et konstruktivt møte med Luftfartstilsynet ved kommunikasjonsdirektør Tor O. Iversen 11. februar angående mediernes bruk av droner.

Etter det vi har fått opplyst, pågår det nå et arbeid med en forskrift som skal regulere bruken av droner. Vi vil med dette komme med noen innspill til hva en slik forskrift bør inneholde.

Vi legger til grunn at et forskriftskkast vil sendes på ordinær høring slik at alle parter får mulighet til å komme med innspill til det et konkret forslag. Vårt innspill i denne runden må leses med dette før øyet, og ikke som en uttømmende oversikt over innspill og synspunkter fra mediebransjen.

2. Definisjon

I dagligtalen er droner anvendt i utvidet forstand. I vårt innlegg defineres droner som «ubemannede luftfartøy som styres med radiokontroll (RC) med full visuell kontakt».

3. Innspill

Under vårt møte med Iversen ble det skissert to "problemområder". Det gjaldt både mediernes bruk av materiale fremskaffet ved bruk av droner, og mediernes egen bruk.

3.1 Medias bruk av materiale fremskaffet ved bruk av droner:

Hvordan mediene håndterer materiale som er fremskaffet gjennom andres bruk av droner, er det redaksjonelt spørsmål som etter vårt syn klart faller utenfor hva en forskrift om bruk av droner kan regulere.

Dessuten har vi allerede i dag egne regler i pressen som gir vern mot ukritisk bruk av materiale fremskaffet med droner.

Pressens etiske regelverk, Vær Varsom-plakaten¹, har flere bestemmelser som gjelder forholdet til kilden, som punkt 3.1 om at kilden som hovedregel skal identifiseres og punkt 3.2 om å være kritisk til hvilke kilder man benytter. Videre har vi punkt 3.9 som stiller krav om å opptre hensynsfullt i den journalistiske arbeidsprosessen.

I tillegg har de fleste redaksjoner egne etiske regler som er mer detaljerte og omfattende enn de som står i Vær Varsom-plakaten. Noen redaksjoner, som NRK, har et godt utbygd internt regelverk for bruk av materiale fremskaffet ved droner.

Det viktigste tiltaket, slik vi ser det, er mer informasjon om risiko og skadevirkning. Dette er allerede i dag høyt prioritert i mange redaksjoner, og har i den senere tid vært tema for flere journalistkonferanser rundt om i landet, sist på Hellkonferansen i Stjørdalen i januar i år². Droner er også et tema på årets SKUP-konferanse, som er en årlig konferanse for journalister og redaktører fra hele landet, med rundt 500 deltakere.

Informasjonsarbeidet om droner kan absolutt gjøres mer systematisk og målrettet. **Vi vil ta initiativ til at det nedsettes et utvalg som se nærmere på dette.** Det bør for eksempel utarbeides en sjekkliste med spørsmål som man bør stille seg før man evt. publiserer bilder tatt med droner som man ikke selv har kontroll på, og en veileder om hvordan man skaffer seg kompetanse og de rette lisenser for bruk av droner. I tillegg planlegger vi et seminar i samarbeid med NRK om dette temaet. Vi har god kontakt med NRK ved operativ leder Reidar Otto Johnsen, som gjerne vil bidra både til arbeid med felles anbefalinger, og informasjonsarbeidet for øvrig.

3.2 Medias bruk av droner som journalistisk arbeidsverktøy

Å kunne ta i bruk droner som arbeidsverktøy i journalistikken gjør det mulig å dokumentere begivenheter på en unik måte både når hendelser skjer, og i ettertid. Det har både nyhetsverdi og historisk verdi. Å få bilder som beskriver akutte hendelser, er ofte langt mer informativt enn beskrivelser uten bilder. Dette i seg selv er et sterkt argument for at mediene benytter seg av denne metoden. I tillegg kan det være avgjørende for muligheten til å avdekke miljøkriminalitet og komme inn i ellers farlige områder.

Samtidig skal mediene være varsomme. Journalistikken skal ikke gå på bekostning av sikkerhet eller redningsarbeid. Medienes bruk av droner må være innenfor de rammer sikkerheten setter.

NRK, som jobber mye med droner, har jevnlig kurs i blant annet flysikkerhet og kommunikasjon med flytårn, hvilke tillatelser som kreves og regler for hvem som skal kontaktes på et åsted/ulykkessted for å få tillatelse til å fly.

Under brannen i Lærdal jobbet for eksempel NRK Luftfoto på ulykkesstedet i samarbeid med

¹ <http://presse.no/Etisk-regelverk/Vaer-Varsom-plakaten>

² <http://hellkonferansen.no/flygende-kamera/>

brann, politi, luftambulans og forsvarets helikoptre. Dette er kunnskap og rutiner som vi vil bidra til å spre til flest mulig redaksjoner.

3.3. Innspill til forskriftsarbeidet

Vi har allerede i dag regulering for luftfartøy som mediene forholder seg til.

Tilbakemeldingene er at disse er kompliserte og tidkrevende. RPAS-tillatelsen (Remotely Piloted Aircraft Systems) er lite tilpasset dagens teknologi. Det skilles for eksempel ikke mellom nytteflygning for større bemannede luftfartøyer og droner/ubemannede farkoster.

Fra vår side er det viktig at man:

1. Har et regelverk der det tydelig framgår hva slags luftfartøy som er regulert, om det gjelder ulike regler for større bemannede luftfartøyer og droner/ubemannede farkoster.
2. Ikke har strengere regler for bruk av bilder i reportasjer enn til fritidsøymed. I dag kreves ekstra tillatelse fra Luftfartstilsynet når mediene skal bruke bilder i reportasjer, mens det holder med tillatelse fra NSM når bildene skal brukes i konkurranse eller privat bruk.
3. I regelverket differensierer mer mellom type farkost som benyttes. Jo lettere farkoster er, jo enklere bør operasjonsmanualen være.
4. Vurderer sanksjonsmuligheter overfor aktører som ikke følger regelverket. I dag har man etter det vi forstår ingen mulighet til å sanksjonere mot brudd på regelverket. Dette trigger useriøse aktører til stor skade for de seriøse. Det er etter vårt syn naturlig å vurdere sanksjonsmuligheter mot de som ikke følger regelverket, før man tenker forbud.

Vi vil for øvrig slutte oss til de konkrete innspillene til forskrift som Norsk Journalistlag kom med i brev datert 01.07.2013. Vi er imidlertid usikre på om forslaget om en permanent RPAS-tillatelse som vi har for flyfoto, er hensiktsmessig. Slik vi ser det i dag, vil man jevnlig måtte endre dokumentene som ligger til grunn for lisensen i tråd med teknologiske og organisatoriske endringer.

4. Forbud er ikke veien å gå

Til slutt vil vi på det sterkeste advare mot et fullstendig forbud mot bruk av droner ved ulykkes- og skadesteder og generelt mot å innføre for mange begrensninger i form av lover og regler for amatører. Dette vil bare gjøre det vanskeligere å få tak i dyktige folk til profesjonelle oppdrag og kan i verste fall trigge markede for useriøse aktører. Dessuten vil det legge unødvendige begrensninger på muligheten til å la seg inspirere av denne potensielt svært nyttige og lærerike teknologien.

Men gitt de mulige farene er det viktig at deler av virksomheten er regulert. Det er en opplagt forskjell på rekreasjonsflygning med en lett modell over en øde åker og et profesjonelt oppdrag med tungt utstyr i tettbygd strøk. Dette bør gjenspeiles i reguleringen.

For medienes del vil mye være løst med et enklere regelverk for søknad om tillatelser, klare rutiner for tillatelser ved skade- og ulykkessteder og mer informasjon og opplysning om dette fra vår side. Vi holder gjerne kontakten for et videre samarbeid om dette, og vil holde

Luftfartstilsynet orientert om de informasjonstiltak som iverksettes fra vår side.

Med vennlig hilsen

For Norsk Redaktørforening



Arne Jensen
generalsekretær

For Norsk Presseforbund



Kjersti Løken Stavrum
generalsekretær

For Mediebedriftenes Landsforening



Randi Øgrey
adm.dir.

For Norsk Journalistlag



Jahn-Arne Olsen
generalsekretær